

UCHWAŁA NR 232/XXIII/2025
RADY MIEJSKIEJ W LUBLIŃCU

z dnia 18 grudnia 2025 r.

w sprawie przyjęcia "Gminnego Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2026 - 2030"

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2025r. poz. 1153) i art. 6 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2024r. poz. 1673) Rada Miejska w Lublińcu uchwala co następuje:

§ 1. Przyjmuje się „Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej i Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2026 - 2030” stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Lublińca.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodnicząca Rady Miejskiej

Iwona Janic

Załącznik do uchwały Nr 232/XXIII/2025
Rady Miejskiej w Lublińcu
z dnia 18 grudnia 2025 r.

***„GMINNY PROGRAM
PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ
I OCHRONY OSÓB DOZNAJĄCYCH
PRZEMOCY DOMOWEJ NA LATA 2026 – 2030”***

Lubliniec

1. Wprowadzenie.....	4
1.1 Zjawisko przemocy domowej– informacje ogólne.....	4
1.2 Definicja i rodzaje przemocy domowej.....	5
1.3 Mechanizmy przemocy domowej.....	6
2. Założenia Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej.....	7
2.1 Podstawy prawne programu.....	7
2.2 Misja i wizja programu.....	8
2.3 Cele ogólne programu.....	8
2.4 Zasady realizacji programu.....	8
2.5. Zakres przedmiotowy i podmiotowy programu.....	8
2.6. Horyzont czasowy i sposób realizacji.....	9
2.7. Spodziewane efekty realizacji programu.....	9
3. Adresaci Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej	9
3.1. Osoby doświadczające przemocy domowej.....	9
3.2. Osoby stosujące przemoc domową.....	10
3.3. Świadkowie przemocy domowej.....	10
3.4. Instytucje i służby realizujące zadania programu.....	11
3.5. Społeczność lokalna Gminy Lubliniec.....	11
4. Diagnoza środowiska lokalnego.....	12
4.1 Analiza danych i charakterystyka badanej grupy	12
4.2 Postrzeganie zjawiska przemocy domowej w Gminie Lubliniec	16
4.3. Dane z Komendy Powiatowej Policji w Lublińcu.....	18
4.4. Zasoby instytucjonalne Gminy Lubliniec.....	19
4.5. Analiza SWOT dotycząca wsparcia instytucjonalnego w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej.....	20
4.6. Wnioski z diagnozy.....	20
5. Cele i zadania Programu.....	21
5.1. Cel główny programu.....	21
5.2. Cele szczegółowe.....	21

5.3. Kierunki działań i zadania.....	21
5.4. Działania komplementarne.....	23
5.5. Oczekiwane rezultaty realizacji programu.....	24
5.6. Sposób realizacji celów.....	24
6. Finansowanie programu.....	24
7. Monitoring i ewaluacja programu	24
7.1. Cele monitoringu i ewaluacji.....	24
7.2. System monitoringu.....	25
7.3. Wskaźniki realizacji programu.....	25
7.4. Harmonogram i częstotliwość monitoringu.....	26
7.5. Ewaluacja programu.....	26
7.6. Raportowanie i wykorzystanie wyników ewaluacji.....	26
8. Podsumowanie.....	27

1. Wprowadzenie

Niniejszy Program jest lokalnym dokumentem strategicznym Gminy Lubliniec, którego celem jest systemowe ograniczanie zjawiska przemocy domowej. Zapewnienie skutecznej ochrony i wsparcia osobom jej doświadczającej, a także podnoszenie odpowiedzialności osób stosujących przemoc za jej stosowanie oraz wzmacnianie kompetencji służb działających na rzecz bezpieczeństwa rodzin. Program wpisuje się w krajowy system przeciwdziałania przemocy domowej i pozostaje spójny z obowiązującymi przepisami prawa (w szczególności z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej, ustawą o pomocy społecznej, ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przepisami karnymi i rodzinnymi) oraz dokumentami międzynarodowymi dotyczącymi ochrony praw człowieka. Realizacja Programu opiera się na współpracy międzyinstytucjonalnej: pomocy społecznej, policji, oświaty, ochrony zdrowia, sądownictwa, organizacji pozarządowych i innych partnerów lokalnych, w tym zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych. Program uwzględnia lokalną specyfikę społeczno-demograficzną, w tym rozpoznane potrzeby mieszkańców i zasoby instytucjonalne gminy. Przyjmuje perspektywę prewencji uniwersalnej, selektywnej i wskazującej: od szerokiej edukacji i profilaktyki, przez szybkie rozpoznawanie ryzyka, po intensywną pomoc i ochronę w sytuacjach przemocy domowej. Wprowadzenie porządkuje pojęcia, wyjaśnia mechanizmy utrzymywania się przemocy domowej oraz przedstawia ramy, w jakich Gmina Lubliniec planuje działania, tak aby kolejne rozdziały (cele, zadania, finansowanie, monitoring) były osadzone w spójnej logice interwencji publicznej.

1.1. Zjawisko przemocy domowej – informacje ogólne

Przemoc domowa jest naruszeniem praw i wolności człowieka oraz zagrożeniem dla bezpieczeństwa publicznego. Ma charakter intencjonalny, asymetryczny i powtarzalny. Jej skutki wykraczają poza sferę indywidualną: rzutują na zdrowie somatyczne i psychiczne, funkcjonowanie dzieci i młodzieży (rozwój, edukację, relacje rówieśnicze), stabilność ekonomiczną rodzin oraz spójność społeczną wspólnoty lokalnej.

Zjawisko przemocy bywa **niedoszacowane** z uwagi na niską zgłaszalność, mechanizmy wstydu, lęku i zależności ekonomicznej, a także normy i stereotypy utrudniające ujawnienie. W warunkach lokalnych na dynamikę problemu wpływają m.in.: nieprawidłowe wzorce rodzinne, bezrobocie lub niestabilne zatrudnienie, uzależnienia, kryzysy rodzinne, izolacja społeczna, bariery w dostępie do pomocy oraz obciążenia zdrowotne. Działania gminy muszą więc łączyć **profilaktykę** (informowanie o prawach i możliwościach pomocy), **wczesną interwencję** (szybkie rozpoznawanie sygnałów krzywdzenia) oraz **długofalowe wsparcie** (psychologiczne, prawne, socjalne), a także **oddziaływania wobec sprawców** (korekcyjno-edukacyjne), które redukują ryzyko powrotu do przemocy domowej.

Przemoc domowa jest poważnym naruszeniem praw i wolności człowieka oraz stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa publicznego. Charakteryzuje się kilkoma kluczowymi cechami:

- **Intencjonalność:** Przemoc zawsze wiąże się z nadużyciem siły lub władzy, co oznacza, że sprawca działa z zamiarem wyrządzenia krzywdy.
- **Asymetryczność:** Dotyczy relacji, w których występuje nierównowaga sił, co sprawia, że osoba doznająca przemocy domowej nie jest w stanie skutecznie się bronić.
- **Powtarzalność:** Przemoc domowa często przybiera formę cyklicznych epizodów, co prowadzi do długotrwałego cierpienia osób doznających przemocy domowej.

Skutki przemocy domowej

Skutki przemocy domowej wykraczają poza sferę indywidualną i mają wpływ na:

- **Zdrowie somatyczne i psychiczne:** osoby doświadczające przemocy domowej mogą borykać się z problemami zdrowotnymi, zarówno fizycznymi, jak i psychicznymi, takimi jak depresja czy zaburzenia lękowe.
- **Funkcjonowanie dzieci i młodzieży:** Przemoc domowa negatywnie wpływa na rozwój, edukację i relacje rówieśnicze dzieci, co może prowadzić do problemów w przyszłości.
- **Stabilność ekonomiczną rodzin:** Przemoc może prowadzić do utraty pracy, co z kolei wpływa na sytuację finansową całej rodziny.
- **Spójność społeczną wspólnoty lokalnej:** Wzrost przemocy domowej może prowadzić do osłabienia więzi społecznych i destabilizacji lokalnej społeczności.

Niedoszacowanie zjawiska

Zjawisko przemocy domowej bywa często niedoszacowane z uwagi na:

- **Niska zgłaszalność:** Osoby doświadczające przemocy domowej rzadko zgłaszają przypadki, co utrudnia ocenę skali problemu.
- **Mechanizmy wstydu i lęku:** Osoby doznające przemocy domowej często boją się ujawnić swoją sytuację z powodu wstydu, lęku przed konsekwencjami lub braku wsparcia.
- **Zależność ekonomiczna:** Osoby doznające przemocy domowej mogą być uzależnione finansowo od osób stosujących przemoc domową, co ogranicza ich możliwości ucieczki.

Czynniki wpływające na przemoc

Na dynamikę problemu przemocy domowej wpływają m.in.:

- **Bezrobocie lub niestabilne zatrudnienie:** Problemy ekonomiczne mogą nasilać napięcia w rodzinie.
- **Uzależnienia:** Problemy z alkoholem lub innymi substancjami mogą prowadzić do eskalacji przemocy.
- **Kryzysy rodzinne:** Sytuacje kryzysowe, takie jak rozwody czy śmierć bliskiego, mogą zwiększać ryzyko przemocy.
- **Izolacja społeczna:** Brak wsparcia ze strony rodziny i przyjaciół może nasilać sytuację przemocy.
- **Barierzy w dostępie do pomocy:** Trudności w uzyskaniu wsparcia mogą wynikać z braku informacji lub zasobów.
- **Obciążenia zdrowotne:** Problemy zdrowotne mogą wpływać na kondycję psychiczną i emocjonalną członków rodziny.
- **Nieprawidłowe wzorce rodzinne:** Osoby stosujące przemoc często były ofiarami przemocy domowej lub jej świadkami.

1.2. Definicja i rodzaje przemocy domowej

Na potrzeby Programu przyjmuje się, że zgodnie z ustawą o przeciwdziałaniu przemocy domowej pod pojęciem przemocy domowej rozumie się: jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej.

Przemoc prowadzi do narażenia poddanych jej członków rodziny na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia, narusza ich godność, nietykalność cielesną, wolność, w tym seksualną, powoduje szkody na ich zdrowiu fizycznym lub psychicznym, a także wywołuje cierpienia i krzywdy moralne u osób dotkniętych przemocą.

Wyróżnia się w szczególności:

- **Przemoc fizyczną** – wszelkie formy naruszenia nietykalności cielesnej (bicie, duszenie, popychanie, używanie przedmiotów, pozbawienie snu lub jedzenia, wymuszone pozycje).
- **Przemoc psychiczną/emocjonalną** – upokarzanie, groźby, izolowanie, kontrolowanie, poniżanie, szantaż emocjonalny, stalking, gaslighting.
- **Przemoc seksualną** – wymuszanie współżycia lub praktyk seksualnych, naruszanie intymności, dotykanie bez zgody, wykorzystanie bezradności i uzależnienia od osoby stosującej przemoc.
- **Przemoc ekonomiczną** – kontrola dostępu do środków finansowych, zadłużanie na partnera, zabieranie pieniędzy, uniemożliwianie podjęcia pracy.
- **Zaniedbanie** – uporczywe niezaspokajanie podstawowych potrzeb (opieki, leczenia, żywienia, higieny, edukacji), w szczególności wobec dzieci, osób starszych i z niepełnosprawnościami.
- **Przemoc cyfrowa** – nękanie z użyciem technologii (upublicznianie danych i zdjęć, monitoring telefonu, wymuszanie haseł, cyberstalking).

W kontekście lokalnym Program zwraca szczególną uwagę na: dzieci, seniorów, osoby z niepełnosprawnościami, osoby zależne ekonomicznie, a także na zjawiska współwystępujące, takie jak uzależnienia, zaburzenia zdrowia psychicznego, konflikty okołorozstaniowe oraz doświadczenie przemocy w poprzednich pokoleniach (transgeneracyjność).

1.3. Mechanizmy przemocy domowej

Mechanizmy podtrzymujące przemoc domową mają charakter **psychologiczny, relacyjny i społeczny**. Kluczowe z nich to:

a) Cykl przemocy. Przemoc często przebiega w powtarzalnych fazach: narastanie napięcia → akt przemocy → skrucha i uspokajanie („miesiąc miodowy”). Ten cykl wzmacnia złudzenie poprawy i utrudnia decyzję o szukaniu pomocy. Z czasem faza uspokojenia skraca się, a nasilenie przemocy rośnie.

b) Kontrola i władza. Istotą przemocy domowej jest sprawowanie władzy nad drugą osobą poprzez kontrolę i zastraszanie: izolowanie od wsparcia społecznego, kontrolowanie finansów i kontaktów, gaslighting podważający poczucie własnej sprawczości. Pojawia się tzw. wyuczona bezradność, która blokuje działania obronne osoby doznającej przemocy domowej.

c) Mechanizmy relacyjne i rodzinne. W systemie rodzinnym mogą utrwalać przemoc: normalizacja agresji, role oparte na lęku i podporządkowaniu, tajemnica rodzinna i lojalność wobec sprawcy, wiktylizacja wtórna (np. bagatelizowanie zgłoszeń). Dzieci funkcjonujące w środowisku przemocy uczą się wzorców, które w dorosłości zwiększają ryzyko powielania zachowań krzywdzących lub doświadczania ich ze strony innych.

d) Czynniki ryzyka i czynniki chroniące

Na poziomie jednostki: uzależnienia, przemoc doświadczana w dzieciństwie, zaburzenia zdrowia psychicznego, impulsywność.

Na poziomie relacji: izolacja, zależność ekonomiczna, konfliktowość, brak umiejętności komunikacyjnych.

Na poziomie społeczności: ubóstwo, bezrobocie, niski kapitał społeczny, słaba dostępność usług.

Na poziomie kulturowym: stereotypy płci, przyzwolenie na przemoc, stygmatyzacja osób doznających przemocy domowej.

Czynniki chroniące to: dostęp do pomocy, sieci wsparcia, kompetencje rodzicielskie i komunikacyjne, stabilność ekonomiczna, edukacja równościowa oraz szybka, skoordynowana reakcja instytucji.

e) Bariery ujawniania i korzystania z pomocy Lęk przed eskalacją, wstyd, zależność ekonomiczna, lojalność wobec rodziny, brak wiedzy o prawach i możliwościach, doświadczenia bagatelizowania czy nieuwiarygodnienia przez otoczenie. Dlatego Program kładzie nacisk na wczesną identyfikację, bezpieczne kanały zgłoszeń (w tym procedurę „Niebieskie Karty”), szybką interwencję i ochronę, a także na standardy antywiktyimizacyjne (szacunek, poufność, unikanie ponownej traumatyzacji).

2. Założenia Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej Gminy Lubliniec stanowi element wpisujący się w „Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Miasta Lublińca na lata 2021-2026”, ukierunkowaną na wzmacnianie bezpieczeństwa rodzin, ochronę ich członków przed przemocą domową oraz promowanie postaw opartych na szacunku i równości. Jego realizacja opiera się na zasadzie współpracy wszystkich instytucji publicznych i organizacji społecznych działających na terenie gminy, a także aktywnym udziale społeczności lokalnej. Program został opracowany w oparciu o diagnozę sytuacji społecznej w Gminie Lubliniec oraz analizę zasobów instytucjonalnych i potrzeb mieszkańców. Wyznacza strategiczne kierunki, cele, działania i narzędzia, które mają doprowadzić do ograniczenia skali przemocy domowej oraz zapewnienia skutecznego systemu wsparcia dla osób nią dotkniętych.

2.1. Podstawy prawne programu

Program jest zgodny z obowiązującymi przepisami prawa, w szczególności z:

1. **Ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej** (Dz. U. z 2024 r. poz. 1673)
2. **Ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej** (Dz.U. z 2025 r. poz. 1214 z późn. zm.)
3. **Ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi** (Dz.U. z 2023 r. poz. 2151 z późn. zm.)
4. **Ustawą z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej** (Dz.U. z 2025 r. poz. 49)
5. **Kodeksem karnym** (Dz.U.2025, poz.383)
6. **Kodeksem rodzinnym i opiekuńczym** z (Dz. U.2023 r. poz. 2809 z późn. zm.)
7. **Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty” oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta”** (Dz.U. z 2023 r. poz. 1870)
8. **Krajowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej na lata 2024–2030;**
9. **Konwencją Rady Europy o zapobieganiu i zwalczaniu przemocy wobec kobiet i przemocy domowej (Konwencja Stambulska)**, ratyfikowaną przez Polskę w 2015 roku. (Dz.U.2015, poz.961 z późn. zm.)

Ponadto program pozostaje w spójności z innymi lokalnymi dokumentami strategicznymi, m.in.:

- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubliniec,
- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Programem Rozwoju Gminy Lubliniec.

2.2. Misja i wizja programu

Misją Programu jest budowanie bezpiecznego, empatycznego i reagującego środowiska lokalnego, w którym każda osoba ma prawo do życia wolnego od przemocy domowej, a instytucje i społeczność podejmują wspólne działania na rzecz jej eliminacji.

Wizja zakłada stworzenie zintegrowanego systemu przeciwdziałania przemocy domowej w Gminie Lubliniec, opartego na szybkiej reakcji, dostępności pomocy, współpracy służb oraz edukacji społecznej promującej postawy wolne od przemocy i dyskryminacji.

2.3. Cele ogólne programu

1. Ograniczenie skali zjawiska przemocy domowej na terenie Gminy Lubliniec.
2. Zwiększenie skuteczności działań instytucji pomocowych w zakresie wczesnej identyfikacji i wsparcia osób zagrożonych przemocą domową.
3. Zwiększenie dostępności pomocy dla osób doświadczających przemocy domowej, w tym wsparcia psychologicznego, prawnego i socjalnego.
4. Podnoszenie świadomości społecznej w zakresie rozpoznawania i reagowania na przemoc domową.
5. Zwiększenie odpowiedzialności osób stosujących przemoc domową poprzez programy korekcyjno-edukacyjne i nadzór instytucjonalny.
6. Wzmocnienie współpracy międzyinstytucjonalnej oraz doskonalenie kompetencji osób pracujących z rodzinami doświadczającymi przemocy domowej.
7. Podnoszenie kwalifikacji osób pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy domowej.

2.4. Zasady realizacji programu

Realizacja Programu opiera się na następujących zasadach:

- Poszanowania godności i praw człowieka – każda osoba ma prawo do życia wolnego od przemocy.
- Pomocy osobom doświadczającym przemocy domowej i ochrony ich bezpieczeństwa – wsparcie jest dostępne, bezpłatne i poufne.
- Odpowiedzialności osoby stosującej przemoc domową – przemoc jest świadomym działaniem, za które osoba stosująca przemoc domową ponosi konsekwencje prawne i społeczne.
- Partnerstwa i współpracy – działania opierają się na zintegrowanym systemie współpracy między służbami (pomoc społeczna, policja, służba zdrowia, oświata, organizacje pozarządowe, sądy).
- Kompleksowości – działania obejmują profilaktykę, interwencję, terapię, edukację oraz readaptację społeczną.
- Poufności i ochrony danych – wszystkie działania prowadzone są z poszanowaniem prywatności osób zaangażowanych.
- Dostępności pomocy – uwzględnianie potrzeb osób z niepełnosprawnościami, seniorów, dzieci i innych grup wymagających szczególnego wsparcia.

2.5. Zakres przedmiotowy i podmiotowy programu

Program obejmuje działania z obszaru:

- profilaktyki i edukacji społecznej,
- interwencji w sytuacjach przemocy,
- ochrony i wsparcia osób pokrzywdzonych,
- oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc domową,
- rozwoju współpracy instytucjonalnej i systemu szkoleń.

Adresatami działań są:

- osoby doznające przemocy domowej ,
- osoby stosujące przemoc domową,
- świadkowie przemocy domowej,
- instytucje i służby zaangażowane w realizację zadań przeciwdziałania przemocy domowej,
- społeczność lokalna Gminy Lubliniec.

2.6. Horyzont czasowy i sposób realizacji

Program jest dokumentem o charakterze wieloletnim na lata 2026–2030, z możliwością corocznej aktualizacji planu działań operacyjnych.

Realizatorem Programu jest Zespół Interdyscyplinarnemu ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej.

Realizacja programu odbywa się m.in. poprzez:

- współpracę z organizacjami pozarządowymi,
- projekty finansowane z budżetu państwa i funduszy zewnętrznych,
- działania w ramach programów profilaktycznych i lokalnych strategii społecznych.

2.7. Spodziewane efekty realizacji programu

Efektem realizacji programu powinno być:

- zwiększenie liczby osób korzystających z pomocy i ochrony,
- zmniejszenie liczby przypadków powtarzającej się przemocy domowej,
- skuteczna współpraca służb w ramach procedury „Niebieskie Karty”,
- wzrost świadomości mieszkańców w zakresie praw osób doznających przemocy i odpowiedzialności osób stosujących przemoc domową,
- wzmocnienie kompetencji instytucji w zakresie pracy z rodzinami zagrożonymi przemocą domową,
- poprawa poczucia bezpieczeństwa w społeczności lokalnej.

3. Adresaci Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej Gminy Lubliniec jest skierowany do szerokiego kręgu odbiorców – zarówno bezpośrednio dotkniętych zjawiskiem przemocy domowej, jak i tych, którzy mogą mieć wpływ na jej ograniczenie poprzez działania profilaktyczne, edukacyjne i interwencyjne. Adresaci Programu zostali podzieleni na pięć zasadniczych grup: osoby doświadczające przemocy domowej, osoby stosujące przemoc domową, świadków przemocy domowej, instytucje i służby realizujące zadania oraz społeczność lokalną.

3.1. Osoby doświadczające przemocy domowej

Do tej grupy należą wszystkie osoby, które w ramach relacji rodzinnych lub domowych doświadczają jakiegokolwiek formy przemocy fizycznej, psychicznej, seksualnej, ekonomicznej lub zaniedbania. Szczególną uwagę należy poświęcić osobom najbardziej narażonym na bezradność wobec przemocy:

- dzieciom i młodzieży,
- osobom starszym i zależnym,
- osobom z niepełnosprawnościami,
- osobom współzależnym i osobom doświadczającym przemocy ekonomicznej,
- osobom doświadczającym przemocy domowej ze względu na płeć, orientację, pochodzenie czy status społeczny.

Cele działań wobec tej grupy:

- zapewnienie bezpieczeństwa i ochrony życia,
- zapewnienie dostępu do specjalistycznej pomocy (psychologicznej, prawnej, socjalnej),
- umożliwienie tymczasowego schronienia w sytuacjach zagrożenia,
- rehabilitacja emocjonalna i społeczna osób doznających przemocy domowej,
- wzmocnienie poczucia sprawczości i zdolności do samodzielnego funkcjonowania,
- przeciwdziałanie wtórnej wiktyimizacji (ponownemu krzywdzeniu w procesie udzielania pomocy).

Formy wsparcia:

- pomoc w ramach procedury „Niebieskie Karty”,
- wsparcie psychologiczne, terapeutyczne i mediacyjne,
- poradnictwo prawne i socjalne,
- interwencje kryzysowe i działania Policji,
- kierowanie do ośrodków wsparcia lub specjalistycznych ośrodków dla osób doznających przemocy domowej,
- pomoc w uzyskaniu świadczeń socjalnych i zdrowotnych,
- edukacja dotycząca praw i możliwości ochrony.

3.2. Osoby stosujące przemoc domową

Adresatami Programu są także osoby, które dopuszczają się przemocy wobec swoich bliskich. Zgodnie z założeniem ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, działania wobec tej grupy mają na celu zatrzymanie przemocy, pociągnięcie sprawcy do odpowiedzialności, a także umożliwienie zmiany postaw i zachowań poprzez udział w programach korekcyjno-edukacyjnych lub terapeutycznych.

Cele działań wobec tej grupy:

- zwiększenie świadomości konsekwencji prawnych i społecznych przemocy,
- odpowiedzialność za własne czyny i motywacja do zmiany,
- redukcja zachowań agresywnych poprzez oddziaływania korekcyjno-edukacyjne,
- rozwiązywanie problemów współwystępujących, takich jak uzależnienia od alkoholu i środków psychoaktywnych.

Formy wsparcia i oddziaływań:

- uczestnictwo w programach korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców przemocy domowej,
- terapia indywidualna lub grupowa,
- kierowanie przez sąd lub Zespół Interdyscyplinarny do odpowiednich instytucji,
- współpraca z kuratorami sądowymi, policją i ośrodkiem pomocy społecznej,
- monitorowanie zachowań osób stosujących przemoc domową w środowisku domowym,
- interwencje kryzysowe i działania prewencyjne.

3.3. Świadkowie przemocy domowej

Szczególnie ważną grupą są osoby, które mają wiedzę o występowaniu przemocy domowej w swoim otoczeniu – sąsiedzi, znajomi, nauczyciele, lekarze, pracownicy instytucji, członkowie rodzin. Brak reakcji świadków jest jednym z głównych czynników utrwalających zjawisko przemocy domowej, dlatego Program kładzie nacisk na aktywizację i edukację społeczną w zakresie właściwego reagowania.

Cele działań wobec tej grupy:

- zwiększenie świadomości społecznej dotyczącej zjawiska przemocy domowej i obowiązku reagowania,
- promowanie postawy „nie bądź obojętny”,
- ułatwienie dostępu do informacji o sposobach i miejscach zgłaszania przemocy,
- budowanie zaufania do służb i instytucji pomocowych.

Formy działań:

- kampanie informacyjno-edukacyjne i akcje społeczne,
- szkolenia i warsztaty w szkołach, parafiach, organizacjach lokalnych,
- dystrybucja materiałów edukacyjnych (ulotki, plakaty, media społecznościowe),
- promowanie telefonów zaufania i infolinii kryzysowych,
- współpraca z mediami lokalnymi w zakresie popularyzowania wiedzy o pomocy.

3.4. Instytucje i służby realizujące zadania programu

W realizację Programu zaangażowane są różne podmioty publiczne, organizacje społeczne oraz instytucje działające w obszarze pomocy społecznej, bezpieczeństwa, oświaty, zdrowia i wymiaru sprawiedliwości. Tworzą one lokalny system przeciwdziałania przemocy domowej, w ramach którego podejmowane są działania interwencyjne, pomocowe, edukacyjne i profilaktyczne.

Główne instytucje zaangażowane w realizację programu:

- **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu**
- **Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej**
- **Komenda Powiatowa Policji w Lublińcu**
- **Jednostki oświatowe**
- **Podmioty ochrony zdrowia**
- **Sąd Rejonowy,**
- **Prokuratura,**
- **Kuratorzy sądowi**
- **Organizacje pozarządowe**
- **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Lublińcu**
- **Organizacje pozarządowe (TKOPD)**

Cele działań wobec tej grupy:

- wzmocnienie kompetencji służb w zakresie pracy z osobami doznającymi przemocy domowej i osobami stosującymi przemoc domową,
- rozwój procedur współpracy i wymiany informacji,
- zapewnienie jednolitych standardów postępowania,
- szkolenia i supervizje dla pracowników instytucji.

3.5. Społeczność lokalna Gminy Lubliniec

Ostatnią, lecz niezwykle istotną grupą adresatów Programu jest cała społeczność lokalna – mieszkańcy Lublińca i okolic, którzy mają wpływ na tworzenie bezpiecznego, solidarnego środowiska wolnego od przemocy.

Cele działań wobec społeczności lokalnej:

- kształtowanie postaw sprzeciwu wobec przemocy domowej,

- podnoszenie poziomu świadomości społecznej w zakresie praw człowieka, równości i odpowiedzialności,
- wzmacnianie więzi społecznych i solidarności wobec osób krzywdzonych,
- budowanie lokalnej kultury reagowania i pomocy,
- aktywizacja mieszkańców do współdziałania z instytucjami (np. wolontariat, grupy wsparcia, kampanie).

Formy działań:

- lokalne kampanie informacyjne,
- spotkania, prelekcje i wydarzenia społeczne promujące życie wolne od przemocy domowej,
- współpraca z lokalnymi mediami, parafiami i stowarzyszeniami,
- działania edukacyjne w szkołach i placówkach młodzieżowych,
- konkursy, warsztaty i inicjatywy obywatelskie.

Podsumowanie

Każda z powyższych grup adresatów wymaga odmiennych form oddziaływania i wsparcia, jednak wspólnym celem wszystkich działań jest zapobieganie przemocy domowej, ochrona osób doznających przemocy domowej i wzmacnianie więzi społecznych w Gminie Lubliniec. W kolejnych rozdziałach Programu przedstawiono diagnozę lokalną, cele strategiczne i zadania, które precyzują sposoby realizacji tych założeń.

4. Diagnoza środowiska lokalnego

Diagnoza lokalna stanowi kluczowy element Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej Gminy Lubliniec. Jej celem jest rozpoznanie skali i charakteru zjawiska przemocy domowej, identyfikacja grup szczególnego ryzyka, a także określenie zasobów instytucjonalnych i społecznych, które mogą być wykorzystane w działaniach profilaktycznych, pomocowych i interwencyjnych.

Analiza opiera się na danych z badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców Gminy Lubliniec przeprowadzonych przez Centrum Rozwiązywania Problemów Społecznych z Warszawy w drugim kwartale 2025 roku, informacjach z Komendy Powiatowej Policji w Lublińcu, Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Lublińcu oraz danych statystycznych gminy.

4.1. Analiza danych i charakterystyka badanej grupy

Badania diagnostyczne zostały przeprowadzone wśród mieszkańców Gminy Lubliniec, którzy ukończyli 18 rok życia. Zastosowano dwie uzupełniające się metody badawcze:

- **PAPI (Paper & Pen Personal Interview)** – tradycyjna metoda ankiet papierowych prowadzonych bezpośrednio przez ankierów (100 respondentów);
- **CAWI (Computer-Assisted Web Interview)** – metoda wspomaganego komputerowo badania online (90 respondentów), przeprowadzona z wykorzystaniem narzędzia badawczego CORIGO, rekomendowanego przez Ośrodek Rozwoju Edukacji (ORE).

Łącznie w badaniu wzięło udział **190 dorosłych mieszkańców Lublińca**, co stanowi reprezentatywną próbę populacji lokalnej. Ankieta była anonimowa i dobrowolna, co zwiększyło wiarygodność odpowiedzi.

Wykres 1. Struktura demograficzna respondentów

Płeć: kobiety – 60%, mężczyźni – 40%.

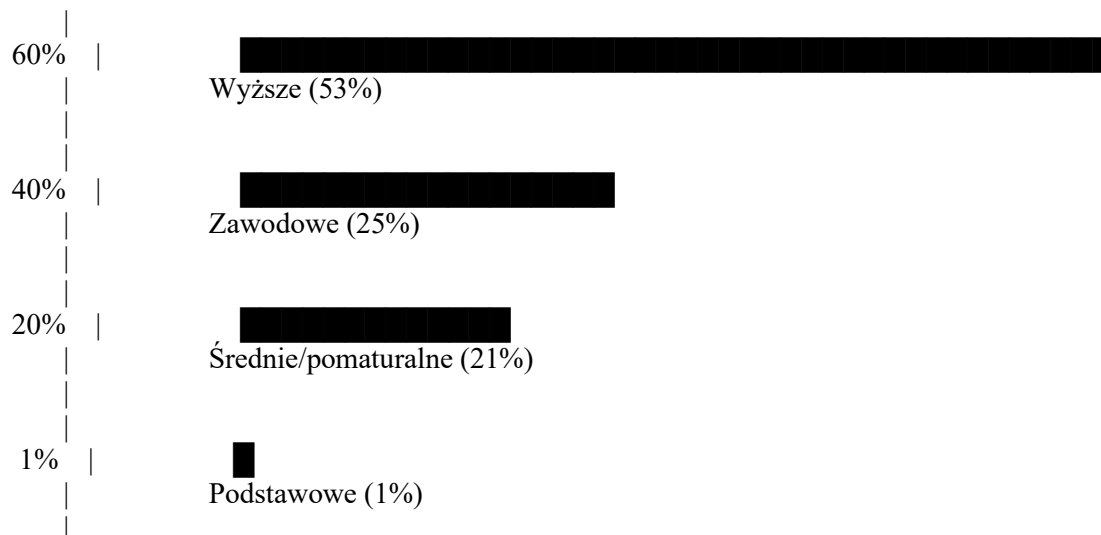
Wykres 2. Wiek respondentów

Wiek: 18–25 lat – 29%, 26–59 lat – 58%, powyżej 60 roku życia – 13%.

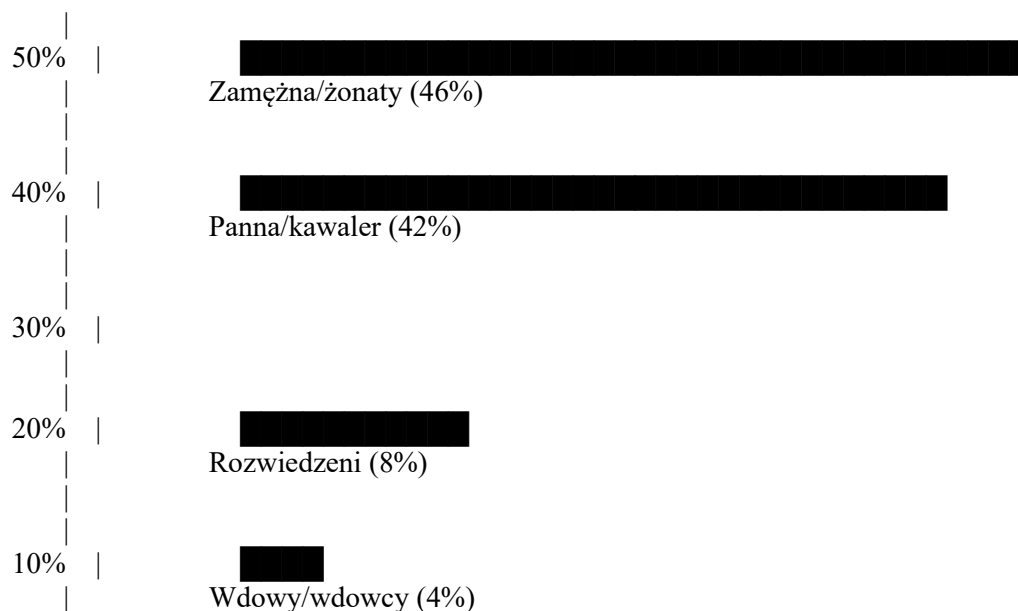
Wykres 3. Wykształcenie respondentów

Wykształcenie: wyższe – 53%, zawodowe – 25%, średnie/pomaturalne – 21%, podstawowe – 1%.

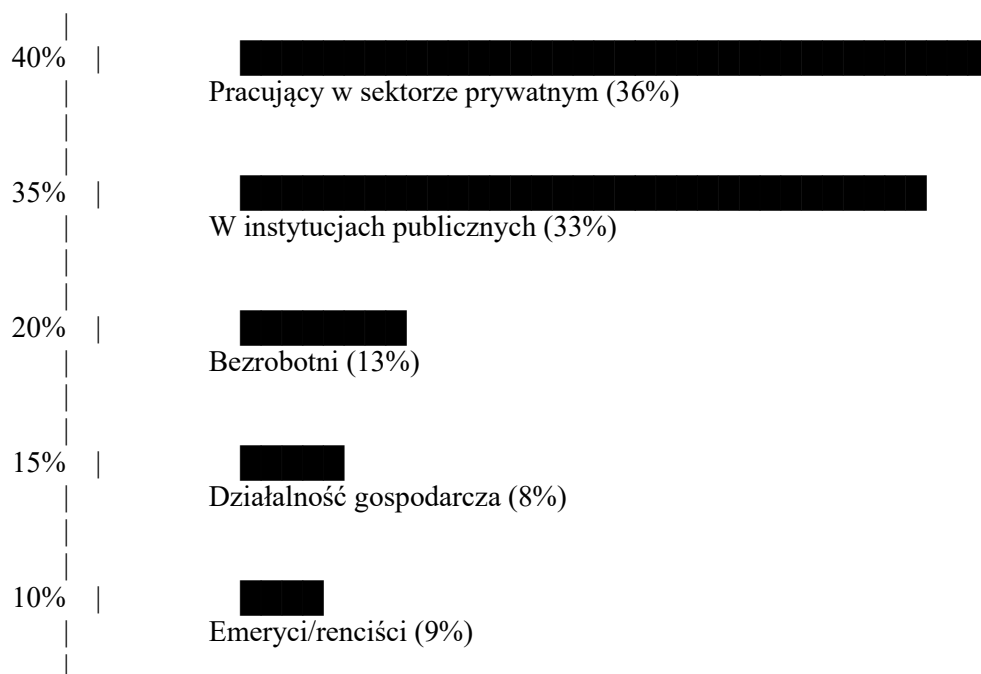
Wykres 4. Stan cywilny respondentów

Stan cywilny: zamężna/zonaty – 46%, panna/kawaler – 42%, rozwiedzeni – 8%, wdowy/wdowcy – 4%.

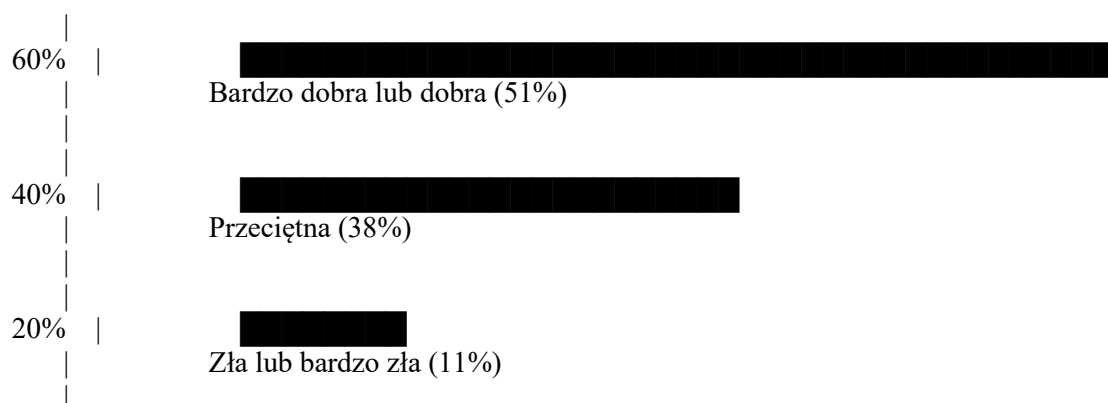
Wykres 5. Strukturę demograficzną respondentów według sektora zatrudnienia:

Pracujący w sektorze prywatnym – 36%, w instytucjach publicznych – 33%, emeryci/renciści – 9%, bezrobotni – 13%, działalność gospodarcza – 8%.

Wykres 6. Ocena sytuacji materialnej respondentów.

Ocena sytuacji materialnej: bardzo dobra lub dobra – 51%, przeciętna – 38%, zła lub bardzo zła – 11%.

Struktura badanych pokazuje, że uczestnicy badań reprezentowali szerokie spektrum społeczno-zawodowe mieszkańców gminy, co pozwala na wnioskowanie o zróżnicowanym postrzeganiu problemów przemocy domowej w lokalnej społeczności.

- W analizowanej grupie respondentów kobiety stanowią większość, co może sugerować, że ich perspektywy i doświadczenia są bardziej reprezentatywne w kontekście badania dotyczącego przemocy domowej.
- Zróżnicowanie płci w badaniach jest istotne, ponieważ może wpływać na interpretację wyników oraz na zaplanowanie odpowiednich działań interwencyjnych i wsparcia.
- W analizowanej grupie respondentów dominują osoby w wieku 26–59 lat, co może sugerować, że ich perspektywy są najbardziej reprezentatywne w kontekście badania.
- Młodsza grupa wiekowa (18–25 lat) również stanowi istotny procent, co może wpływać na interpretację wyników, zwłaszcza w kontekście przemocy domowej.
- Osoby powyżej 60 roku życia są najmniej reprezentowane, co może wskazywać na potrzebę większej uwagi w badaniach dotyczących ich doświadczeń i potrzeb.
- W analizowanej grupie respondentów największy odsetek stanowią osoby z wykształceniem wyższym, co może sugerować, że ich perspektywy są najszerzej reprezentowane w kontekście badania.
- Osoby z wykształceniem zawodowym oraz średnim/pomaturalnym również stanowią istotny procent, co może wpływać na interpretację wyników i podejmowane działania.
- Minimalny udział osób z wykształceniem podstawowym wskazuje na potrzebę uwzględnienia różnorodności edukacyjnej w badaniach dotyczących przemocy domowej.
- W analizowanej grupie respondentów największy odsetek stanowią osoby zamężne/żonate oraz panna/kawaler, co może sugerować, że ich perspektywy są najszerzej reprezentowane w kontekście badania.
- Udział osób rozwiedzionych oraz wdów/wdowców, chociaż mniejszy, również powinien być brany pod uwagę w analizach dotyczących przemocy domowej.
- W analizowanej grupie respondentów największy odsetek stanowią osoby pracujące w sektorze prywatnym oraz w instytucjach publicznych, co może sugerować, że ich perspektywy są najszerzej reprezentowane w kontekście badania.
- Udział osób bezrobotnych, emerytów/rencistów oraz prowadzących działalność gospodarczą również powinien być brany pod uwagę w analizach dotyczących przemocy domowej oraz dostępnych form wsparcia.
- W analizowanej grupie respondentów większość ocenia swoją sytuację materialną jako bardzo dobrą lub dobrą, co może sugerować stabilność finansową w tej grupie.
- Z kolei 38% osób ocenia swoją sytuację jako przeciętną, co może wskazywać na potrzebę dalszego wsparcia w tym zakresie.
- Udział osób oceniających swoją sytuację jako złą lub bardzo złą, chociaż mniejszy, powinien być również brany pod uwagę w kontekście działań pomocowych.

4.2. Postrzeganie zjawiska przemocy domowej w Gminie Lubliniec

Badani mieszkańcy zostali poproszeni o ocenę występowania zjawiska przemocy domowej w swojej gminie.

Z odpowiedzi wynika, że:

- **26%** respondentów uważa, że w Lublińcu występuje problem przemocy domowej,
- **3%** uznało, że zjawisko to nie występuje,
- **71%** badanych nie potrafiło jednoznacznie odpowiedzieć („nie wiem”).

Wysoki odsetek odpowiedzi „nie wiem” może świadczyć o niskim poziomie wiedzy i świadomości społecznej na temat skali i form przemocy, jak również o ukrytym charakterze zjawiska – osoby doznające przemocy domowej rzadko ujawniają doświadczenia przemocy domowej, a osoby ją stosujące unikają konsekwencji.

W pytaniu o znajomość osób doświadczających przemocy domowej:

- **19%** respondentów zadeklarowało, że zna takie osoby,
- **81%** nie zna nikogo, kto był osobą doświadczającą przemocy domowej.

To wskazuje, że przemoc często ma charakter zamknięty i prywatny, co utrudnia jej rozpoznanie przez otoczenie i ogranicza skuteczność interwencji.

Świadomość form przemocy

Respondenci mieli za zadanie wskazać zachowania, które według nich mają znamiona przemocy domowej. Najczęściej wskazywano:

- **krzyk, przekleństwa i agresję werbalną** – 93%,
- **wymienianie i poniżanie** – 86%,
- **groźby i przymuszanie** – 79–86%,
- **składanie propozycji seksualnych lub przemoc seksualną** – 70%,
- **zmuszanie do kontaktów seksualnych** – 87%,
- **wyśmiewanie, hejt w Internecie lub publikację zdjęć bez zgody** – 81–86%.

Zachowania o charakterze ekonomicznym, takie jak zabieranie pieniędzy lub ograniczanie dostępu do środków finansowych, uznano za przemoc w 40% przypadków.

Dane te pokazują, że mieszkańcy Lublińca posiadają relatywnie dobrą świadomość przemocy fizycznej, psychicznej i seksualnej, natomiast mniej rozpoznają formy przemocy ekonomicznej i zaniedbania, które są równie dotkliwe, ale trudniejsze do uchwycenia.

Doświadczenia osobiste i bycie świadkiem przemocy

Z badań wynika, że **11%** mieszkańców przyznało, iż kiedykolwiek doświadczyło przemocy domowej. Jednocześnie **24%** respondentów zadeklarowało, że byli świadkami przemocy, natomiast **76%** – że nie mieli takich doświadczeń.

Najczęściej przemoc obserwowano:

- **w środowisku domowym** – 41%,
- **w szkole** – 55%,
- **w środkach komunikacji publicznej** – 32%,
- **na podwórkach i w miejscach publicznych** – 36%.

Mieszkańcy, którzy byli świadkami przemocy, deklarowali, że:

- **77%** udzieliłoby pomocy osobie doznającej przemocy,
- **73%** zawiadomiłoby Policję,
- **27%** zgłosiłoby sprawę do Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- nikt nie wybrał odpowiedzi „nie zrobiłbym nic”.

Wyniki te są pozytywnym sygnałem – wskazują na wysoką gotowość do reagowania w sytuacjach przemocy, szczególnie przez zawiadomienie służb porządkowych i bezpośrednią pomoc ofierze.

Instytucje wskazywane jako miejsca pomocy

Respondenci wskazali, do jakich instytucji zwróciliby się w razie problemu przemocy lub uzależnienia w rodzinie:

- **Poradnia leczenia uzależnień** – 51%,
- **Ośrodek leczenia uzależnień** – 44%,
- **Rodzina** – 43%,
- **Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** – 41%,
- **Ośrodek Interwencji Kryzysowej** – 33%,
- **Policja / Straż Miejska** – 28%,
- **Ośrodek Pomocy Społecznej** – 24%,
- **Punkt Konsultacyjny lub Zespół Interdyscyplinarny** – 17%,
- **Grupa AA** – 21%,
- **Dom dla Samotnych Matek lub Centrum Pomocy Rodzinie** – ok. 20%.

Warto zauważyć, że **11%** badanych wskazało, iż szukałoby pomocy w Internecie, a **8%** – że nie wie, gdzie mogłoby się zwrócić. To sygnał potrzeby dalszej edukacji i promocji lokalnych instytucji wsparcia.

4.3. Dane z Komendy Powiatowej Policji w Lublińcu

Z danych Komendy Powiatowej Policji w Lublińcu wynika, że liczba postępowań dotyczących przemocy domowej utrzymuje się na zbliżonym poziomie w ostatnich latach:

Tabela nr 1. Liczba postępowań (art. 207 Kodeksu karnego) w latach 2022-2025

Rok	Liczba postępowań (art. 207 Kodeksu karnego)
2022	51 postępowań
2023	35 postępowań
2024	47 postępowań
2025	29 postępowań (do 30.09.2025 r.)

Zestawienie to pokazuje stopniowy spadek liczby interwencji policyjnych, co może być efektem poprawy profilaktyki i skuteczniejszej pracy służb pomocowych, ale również wynikać z niedostatecznego zgłaszania przypadków przemocy przez osoby doznające przemocy i świadków.

Z danych Komendy Powiatowej Policji w Lublińcu wynika, że liczba postępowań dotyczących przemocy domowej oraz liczba wszczętych procedur „*Niebieskie Karty*” utrzymuje się na zbliżonym poziomie z tendencją rosnącą w ostatnim roku.

Tabela nr 2. Porównanie liczby postępowań karnych z art. 207 Kodeksu oraz wszczętych procedur „Niebieskie Karty” w latach 2021-2025

Rok	Liczba postępowań z art. 207 Kodeksu karnego	Liczba wszczętych procedur „Niebieskie Karty”
2022	51	24
2023	35	27
2024	47	37

Dane wskazują na wzrost liczby postępowań karnych dotyczących przemocy domowej oraz liczby wszczętych procedur „Niebieskie Karty”. Może to świadczyć o zwiększonej aktywności służb i wzroście zgłaszalności przypadków przemocy, co z kolei odzwierciedla rozwijającą się świadomość społeczną oraz lepszą koordynację międzyinstytucjonalną. Zwiększona liczba procedur niekoniecznie oznacza wzrost przemocy, lecz często – poprawę skuteczności wykrywania i reagowania na nią przez instytucje pomocowe, w tym Zespół Interdyscyplinarny.

4.4. Zasoby instytucjonalne Gminy Lubliniec

Na terenie Gminy Lubliniec funkcjonuje zintegrowany system instytucji i organizacji realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej:

1. **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Lublińcu**
2. **Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej**
3. **Komenda Powiatowa Policji w Lublińcu**
4. **Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**
5. **Placówki oświatowe**
6. **Podmioty ochrony zdrowia**
7. **Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie**
8. **Organizacje pozarządowe**

4.5. Analiza SWOT dotycząca wsparcia instytucjonalnego w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej

Tabela nr 3

Mocne strony	Słabe strony
Funkcjonujący Zespół Interdyscyplinarny i MOPS.	Ograniczone środki finansowe na działania profilaktyczne.
Wysoka świadomość społeczna w zakresie przemocy fizycznej i psychicznej.	Niska rozpoznawalność przemocy ekonomicznej i zaniedbania.
Dobra współpraca Policji i służb społecznych.	Niewystarczająca liczba specjalistów (psycholog, terapeuta).
Wysoka gotowość mieszkańców do reagowania.	Brak schronienia dla ofiar przemocy w samej gminie.
Dostęp do lokalnych punktów konsultacyjnych i poradni.	Ograniczona promocja instytucji wsparcia i ich roli.
Szanse	Zagrożenia
Możliwość pozyskania środków z funduszy krajowych i unijnych.	Ukryty charakter przemocy – niska zgłaszalność.
Wzrost znaczenia profilaktyki i edukacji w szkołach.	Stygmatyzacja osób doznających przemocy domowej i społeczna obojętność.
Rozwój współpracy międzyinstytucjonalnej i szkoleniowej.	Pogarszająca się kondycja psychiczna rodzin.
Wykorzystanie narzędzi cyfrowych do edukacji i wsparcia.	Współwystępowanie uzależnień i przemocy.

4.6. Wnioski z diagnozy

1. Zjawisko przemocy domowej w Gminie Lubliniec ma charakter rzeczywisty, lecz w dużej mierze ukryty – brak zgłaszalności i wiedzy społecznej utrudnia jego pełną ocenę.
2. Społeczność lokalna wykazuje wysoką wrażliwość i gotowość do reakcji, lecz wymaga dalszej edukacji na temat sposobów zgłaszania i dostępnych form pomocy,
3. W gminie funkcjonuje instytucjonalny system wsparcia, jednak wymaga on wzmocnień i usprawnienia.
4. Występuje potrzeba rozwoju programów profilaktycznych, szczególnie w szkołach i placówkach oświatowych.
5. Konieczne jest rozszerzenie oferty wsparcia dla ofiar (psychologicznego, prawnego, mieszkaniowego) oraz wzmocnienie działań wobec sprawców przemocy.

5. Cele i zadania Programu

Celem strategicznym Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej Gminy Lubliniec jest ograniczenie skali i skutków przemocy domowej poprzez skuteczne działania profilaktyczne, interwencyjne, pomocowe i edukacyjne, a także zwiększenie bezpieczeństwa i poczucia wsparcia mieszkańców gminy.

Program zakłada kompleksowe podejście do zjawiska przemocy – uwzględniając zarówno potrzeby ofiar, odpowiedzialność sprawców, jak i aktywną rolę instytucji oraz społeczności lokalnej.

5.1. Cel główny programu

Zapobieganie zjawisku przemocy domowej oraz zwiększenie skuteczności działań pomocowych wobec osób doświadczających przemocy na terenie Gminy Lubliniec.

5.2. Cele szczegółowe

1. Zwiększenie świadomości społecznej mieszkańców w zakresie rozpoznawania i przeciwdziałania przemocy domowej.
2. Zapewnienie kompleksowej pomocy i ochrony osobom doznającym przemocy domowej oraz ich rodzinom.
3. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc domową poprzez programy korekcyjno-edukacyjne i terapeutyczne.
4. Rozwój współpracy i koordynacji działań instytucji wchodzących w skład lokalnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej.
5. Podnoszenie kompetencji służb w zakresie rozpoznawania, interwencji i pracy z rodzinami dotkniętymi przemocą.
6. Monitorowanie, ewaluacja i doskonalenie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na terenie Gminy Lubliniec.

5.3. Kierunki działań i zadania

Poniższa tabela przedstawia główne kierunki działań, zadania, realizatorów oraz wskaźniki efektów wdrażania programu.

Tabela nr 4

Cel szczegółowy	Zadania / działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki / efekty
1. Zwiększenie świadomości społecznej w zakresie przemocy domowej	- Prowadzenie kampanii informacyjnych „Reaguj na przemoc” w mediach lokalnych i szkołach. - Opracowanie i dystrybucja ulotek, plakatów i materiałów edukacyjnych. - Organizacja spotkań i warsztatów w szkołach. - Promocja numerów	MOPS Lubliniec, Zespół Interdyscyplinarny, szkoły, Policja, organizacje pozarządowe, NGO	2026–2030 (ciągłe)	Liczba przeprowadzonych akcji, liczba materiałów informacyjnych

Cel szczegółowy	Zadania / działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki / efekty
	alarmowych i telefonów zaufania.			
2. Zapewnienie kompleksowej pomocy i ochrony osób doznających przemocy domowej	- Zapewnienie dostępu do pomocy psychologicznej, prawnej i socjalnej. - Prowadzenie interwencji kryzysowych . - Prowadzenie grup wsparcia dla osób doznających przemocy domowej. - Wsparcie dzieci – osób doznających przemocy domowej i świadków przemocy domowej (terapia, konsultacje).	Zespół Interdyscyplinarny (ZI), MOPS Lubliniec (PK) , PCPR, Policja, placówki oświatowe, NGO	2026–2030 (ciągłe)	Liczba osób objętych pomocą, liczba interwencji, liczba uczestników grup wsparcia
3. Oddziaływanie na sprawców przemocy domowej	- Organizacja i kierowanie do programów korekcyjno-edukacyjnych motywujących do zmiany postaw. - Współpraca z sądami, kuratorami i policją w zakresie kontroli zachowań sprawców. - Motywowanie sprawców do podjęcia terapii uzależnień i wsparcia psychologicznego.	Zespół Interdyscyplinarny (ZI), PCPR, MOPS, sąd, kuratorzy, Policja, MKRPA	2026–2030	Liczba uczestników programów, liczba skierowań przez ZI i sądy, liczba zakończonych programów, liczba złożonych wniosków do MKRPA
4. Rozwój współpracy między instytucjami	- Regularne posiedzenia Zespołu Interdyscyplinarnego i grup diagnostyczno-pomocowych - Wspólne szkolenia i konsultacje między służbami.	Zespół Interdyscyplinarny (ZI), MOPS, Zespół Interdyscyplinarny, Policja, placówki oświatowe, służba zdrowia, PCPR, sądy, NGO (TKOPD)	2026–2030	Liczba spotkań, liczba wspólnych inicjatyw,

Cel szczegółowy	Zadania / działania	Realizatorzy	Okres realizacji	Wskaźniki / efekty
5. Podnoszenie kompetencji kadry instytucjonalnej	- Szkolenia dla członków grup diagnostyczno-pomocowych w tym: pracowników socjalnych, pedagogów, policjantów, kuratorów, lekarzy i nauczycieli. - Superwizje dla członków grup diagnostyczno – pomocowych. - Udział w konferencjach i warsztatach branżowych.	MOPS, ZI, PCPR, Policja, Sąd, placówki oświatowe	2026-2030	Liczba szkoleń, liczba przeszkolonych osób
6. Monitorowanie i ewaluacja działań	- Roczne sprawozdania z realizacji programu przedstawiane są Burmistrzowi jako organowi wykonawczemu gminy,	Zespół Interdyscyplinarny,	Do 31 marca każdego roku	Sprawozdanie.

5.4. Działania komplementarne

Program będzie realizowany w ścisłej współpracy z innymi strategiami gminnymi i powiatowymi, w szczególności:

- Gminnym Programem Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii,
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Lubliniec,
- Powiatowym Programem Przeciwdziałania Przemocy Domowej,
- Programami realizowanymi przez szkoły i placówki oświatowe (profilaktyka agresji, cyberprzemocy, uzależnień).

Zachowana zostanie komplementarność i spójność działań, aby uniknąć dublowania inicjatyw i zapewnić efektywne wykorzystanie środków finansowych.

5.5. Oczekiwane rezultaty realizacji programu

1. Zwiększenie liczby osób objętych wsparciem psychologicznym i prawnym.
2. Poprawa jakości i szybkości reakcji instytucji w sytuacjach zagrożenia przemocą domową.
3. Zmniejszenie liczby przypadków przemocy domowej.
4. Wzrost wiedzy mieszkańców o sposobach reagowania i miejscach, gdzie można uzyskać pomoc.
5. Zwiększenie liczby szkoleń i podniesienie kwalifikacji służb pomocowych.
6. Wzrost poziomu współpracy międzyinstytucjonalnej oraz wymiany informacji.
7. Wzmocnienie społecznego sprzeciwu wobec przemocy – zmiana postaw, większa aktywność świadków.

5.6. Sposób realizacji celów

Realizacja celów i zadań odbywać się będzie poprzez:

- działania własne gminy i jednostek organizacyjnych,
- partnerstwa międzyinstytucjonalne i projekty społeczne,
- współpracę z organizacjami pozarządowymi i środowiskami lokalnymi,
- wykorzystanie środków z budżetu gminy, funduszy rządowych, unijnych i prywatnych,
- włączenie wolontariatu i inicjatyw obywatelskich.

6. Finansowanie Programu

Realizacja Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej Gminy Lubliniec wymaga zapewnienia stabilnego i zróżnicowanego systemu finansowania. Środki na realizację zadań programu pochodzą z budżetu Gminy Lubliniec oraz innych dostępnych źródeł zewnętrznych. Finansowanie programu ma charakter zadaniowy i celowy, a jego wysokość uzależniona jest od możliwości budżetowych gminy w danym roku budżetowym oraz od poziomu pozyskanych środków zewnętrznych.

7. Monitoring i ewaluacja Programu

Monitoring i ewaluacja są kluczowymi elementami Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej Gminy Lubliniec. Ich celem jest zapewnienie systematycznej oceny stopnia realizacji zadań, efektywności podejmowanych działań, a także dostosowanie programu do zmieniających się potrzeb społecznych i lokalnych uwarunkowań.

Proces monitoringu i ewaluacji pozwala na ocenę skuteczności działań profilaktycznych, pomocowych i edukacyjnych, określenie stopnia osiągnięcia celów programu oraz identyfikację obszarów wymagających wzmocnienia lub korekty.

7.1. Cele monitoringu i ewaluacji

1. **Ocena stopnia realizacji zadań** określonych w programie.
2. **Analiza efektywności działań** podejmowanych przez instytucje uczestniczące w realizacji programu.
3. **Identyfikacja problemów i barier** utrudniających realizację zadań.
4. **Wskazanie rekomendacji** dotyczących usprawnień i kierunków dalszych działań.
5. **Zapewnienie transparentności** w wydatkowaniu środków publicznych i efektywności podejmowanych interwencji.
6. **Aktualizacja programu** w odpowiedzi na zmieniające się potrzeby mieszkańców i uwarunkowania społeczno-gospodarcze.

7.2. System monitoringu

Monitoring programu polega na stałym zbieraniu i analizowaniu danych ilościowych i jakościowych dotyczących realizacji działań określonych w rozdziale V.

Koordynatorem procesu monitoringu jest Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Lublińcu.

Zakres monitoringu obejmuje:

- realizację zadań i działań przewidzianych w programie,
- wydatkowanie środków finansowych,
- osiągnięte rezultaty i wskaźniki,
- poziom współpracy międzyinstytucjonalnej,
- problemy napotkane podczas realizacji zadań,
- stopień zaangażowania mieszkańców i służb.

Źródła danych do monitoringu:

- sprawozdania Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej,
- dane Komendy Powiatowej Policji w Lublińcu,
- dane Zespołu Interdyscyplinarnego (m.in. liczba „Niebieskich Kart”, interwencji, rodzin objętych wsparciem),
- informacja z placówek oświatowych i ochrony zdrowia,
- dane z organizacji pozarządowych.

7.3. Wskaźniki realizacji programu

Do oceny skuteczności programu stosowane będą wskaźniki ilościowe i jakościowe, pozwalające na monitorowanie postępów w realizacji celów i zadań.

Przykładowe wskaźniki ilościowe:

- liczba wszczętych i zakończonych procedur „Niebieskie Karty”,
- liczba rodzin objętych wsparciem instytucjonalnym,
- liczba osób korzystających z pomocy psychologicznej, prawnej i socjalnej,
- liczba interwencji policyjnych w związku z przemocą domową,
- liczba uczestników programów korekcyjno-edukacyjnych dla sprawców,
- liczba szkoleń i uczestników podnoszących kwalifikacje zawodowe,
- liczba kampanii informacyjnych, spotkań i warsztatów,
- liczba materiałów edukacyjnych i informacyjnych rozpowszechnionych wśród mieszkańców.

Analiza trendu wskazuje na systematyczny wzrost aktywności interwencyjnej, co może wynikać z:

- zwiększenia świadomości społecznej i odwagi osób doznających przemocy domowej w zgłaszaniu przemocy,
- skuteczniejszego działania Policji, MOPS i Zespołu Interdyscyplinarnego,
- poprawy jakości współpracy międzyinstytucjonalnej.

W kolejnych latach monitoring będzie obejmował:

- liczbę procedur „Niebieskie Karty” (NK),
- liczbę osób stosujących przemoc domową objętych programem korekcyjno-edukacyjnym,
- udział procentowy zgłoszeń pochodzących od osób trzecich (świadków przemocy).

7.4. Harmonogram i częstotliwość monitoringu

Tabela nr 6

Rodzaj monitoringu	Zakres	Częstotliwość	Realizatorzy
Roczny monitoring	Zestawienie liczby procedur, „Niebieskie Karty”, działań profilaktycznych	1 raz w roku	Zespół Interdyscyplinarny, MOPS
Końcowa ewaluacja programu	Ocena stopnia osiągnięcia celów programu i skuteczności działań	Po zakończeniu okresu obowiązywania programu (2030 r.)	Zespół Interdyscyplinarny

7.5. Ewaluacja programu

Ewaluacja ma na celu określenie, w jakim stopniu założone cele programu zostały osiągnięte oraz ocenę, czy zastosowane działania były adekwatne i skuteczne.

Rodzaje ewaluacji:

1. **Ewaluacja bieżąca (formatywna)** – prowadzona w trakcie realizacji programu; służy szybkiemu reagowaniu na pojawiające się problemy.
2. **Ewaluacja okresowa (roczna)** – realizowana po zakończeniu każdego roku kalendarzowego; pozwala na ocenę postępów i wprowadzenie korekt do planu działań.
3. **Ewaluacja końcowa (sumatywna)** – przeprowadzana po zakończeniu okresu obowiązywania programu (np. 2026–2030); obejmuje analizę osiągniętych rezultatów i wpływu programu na społeczność lokalną.

Metody ewaluacji:

- analiza danych statystycznych,
- sprawozdania instytucji realizujących program,
- analiza porównawcza (np. liczba interwencji przed i po realizacji programu).

7.6. Raportowanie i wykorzystanie wyników ewaluacji

1. Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej przygotowuje coroczne sprawozdanie z realizacji programu, zawierające dane ilościowe, jakościowe, opis działań i analizę finansową.
2. Sprawozdanie przekazywane jest do Burmistrza Miasta Lublińca,
3. Wnioski z ewaluacji wykorzystywane są do:
 - opracowywania rocznych planów działań,
 - planowania budżetu,
 - doskonalenia współpracy instytucjonalnej.

8. Podsumowanie

System monitoringu i ewaluacji stanowi nieodłączny element Programu Przeciwdziałania Przemocy Domowej Gminy Lubliniec. Pozwoli on na bieżące śledzenie realizacji zadań, ocenę skuteczności działań, racjonalne gospodarowanie środkami publicznymi oraz wprowadzanie niezbędnych zmian i ulepszeń. Dzięki temu program pozostanie żywym dokumentem, odpowiadającym na realne potrzeby mieszkańców i zmieniające się warunki społeczno-ekonomiczne.

Przeprowadzone badania wykazują coraz większą świadomość dotyczącą form przemocy i sposobów reagowania na nią, ale nadal potrzebne są kampanie mające na celu zwiększenie świadomości przeciwdziałania stosowania przemocy domowej. Profilaktyka i zwiększenie świadomości społecznej pozwoli na większą wykrywalność przypadków przemocy domowej oraz możliwości reagowania na nią.

Wykaz skrótów:

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

PK – Punkt Konsultacyjny

ZI - Zespół Interdyscyplinarny

PPPP – Publiczna Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna

KPP – Komenda Powiatowa Policji

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

NGO – organizacja pozarządowa

MKRPA- Miejska Komisja ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

TKOPD – Terenowy Komitet Ochrony Praw Dziecka